

Kulturskolan magasin

NR 3.2022

EN TIDNING FRÅN KULTURSKOLERÅDET

Tre år
med projektet
»Kulturskola
i hela
landet«

Kulturskolesamordning
**NYA IDEER
I NORRBOTTEN**

Regional Kulturskola
i Västmanland
**FILMÄMNET
VÄXER**

Musikglädje i Örebro
**SAMVERKAN ÖVER
KOMMUNGRÄNSER**

**KULTURSKOLEDAGARNA
2022** PROGRAM
PÅ BAKSIDAN

»Hur kan vi som ansvariga ledare arbeta för att alla barn ska få möjlighet att delta på lika villkor? Vad innebär samverkan i praktiken? Och hur ser Kulturskolan ut 2030?«

Det händer bra saker!

REGIONAL SAMVERKAN är måhända i sin linda men den fungerar! Och äntligen kan vi som leder och utvecklar kulturskolor träffas på riktigt och avhandla bland annat detta på årets konferens - Kulturskoledagarna 2022. Konferensen har temat Kulturskola 2030, och det ska bli riktigt kul att få mötas och hitta verktyg för att kunna arbeta fram en likvärdig och stark kulturskola. I år vill vi att alla ska bidra så att vi kan kraftsamla inför kommande utmaningar. För tillsammans utgör samtliga deltagare kulturskolans kompetens och framtidskapital.

Hur kan vi som ansvariga ledare arbeta för att alla barn ska beredas möjlighet att delta på lika villkor? Vad innebär samverkan i praktiken? Hur ser våra framtidsvisioner ut? Vad är vi nyfikna på – hur ser Kulturskolan ut 2030?

Jag tänker att en utveckling av de regionala samarbetena kan höja temperaturen rejält för kulturskolan! Ungdomar möts, lärare träffar varandra över kommungränser, den lokala nämnden kan jämföra sin insats med kommunerna runt omkring och vi får en progression, ett framåtskridande som är nödvändigt för alla konstnärliga institutioner, även för svensk kulturskola. I Västmanland, i Örebro län och i Norrbotten har kommunerna gått ihop och arbetat regionalt genom ett Kulturskolerådsprojekt finansierat av Arvsfonden »Kulturskola i hela landet«. Under

tre år har de arbetat och testat metoder och strategier för regional kulturskolesamverkan. Läs om projektet, få inspiration och information om hur du hittar till allt material på vår projektwebb i detta temanummer av Kulturskolan magasin.

Och låt oss slutligen konstatera: om barn i Sverige överhuvudtaget får tillgång till kultur är ett lotteri. En rik, kulturintresserad kommun är en vinstlott för barnet, medan motsatsen är en ren nitlott. Det är i den lokala nämnden i kommunerna som den egentliga makten över svensk kulturskola går att finna, vilken ger en ojämn nivå lokalt.

Därför är kravet från min sida är att kulturskolan kommer in i samverkansmodellen där regionerna finansierar den regionala överbyggnaden för kulturskolorna över hela landet!

Jalle Lorensen,
Kulturskolerådets ordförande

I DETTA NUMMER

- 7 Krönika: Är Tinder rätt väg för att hitta en partner?
- 8 Kulturskola i hela landet: Samverkan ger resultat för barn i hela landet
- 12 Samordning banar väg för nya idéer i Norrbotten
- 16 Film växer genom regional kulturskola i Västmanland
- 20 Musikalglädje över kommungränserna i Örebro

Jalle

Bagatell

musikprodukter

Corona - Covid 19 skydd

Skydd för personal och elever.

Nu har vi fått hem en ny sändning av våra plexiglas-skärmar som fungerar perfekt som skydd.

Skärmarna har måtten 1400 x 800 x 6 mm.

Mycket enkelt att flytta tack vare stativ med hjul.

När pandemin är över kan ni återanvända skärmarna till Akustik-skärmar mellan div instrument.

På grund av stor efterfrågan av plexiglas i runt hela världen har vi ett begränsat antal så gör din bokning snarast.

Bagatell 1

Från
7 500 kr

En vagn kommer lastad... med världens mest sålda notställ

- Liten vagn + 12 notställ
- Mellan vagn + 18 notställ
- Stor vagn + 18 notställ

Oslagbar kvalitet med livstids garanti.

Bagatell 2

Köp 6 betala för 5

TELESKOPET

Världsledande med bl.a. 85 % av den amerikanska marknaden och 75 % av den franska. Inga skruvar - bara att dra upp och ner. Snugg design som passar i alla miljöer. Finns i olika modeller

Bagatell 3

KLAVERNOSTÄLL

450:-
"Nothajen" slukar alla dina notblad, böcker och pärmar. Köp 4 betala för 3.

Bagatell 4

ORKESTER / KÖRSTOL

"Sitt rätt"

Bagatell 5

TELESKOP DIRIGENT REGAL

Flaggskeppet bland våra dirigentnotställ.

Bagatell 6

PIANO PALLAR

BACH

AMADEUS

Något mindre och smidigare än storebror, men absolut lika stabil och solid.

IB WAHLSTRÖM
BILDMATERIAL

**BESTÄLL
KATALOG!**

VÅREN 2022

ibwahlstrom.se
info@ibwahlstrom.se

Hyr ditt blås hos oss!

Sveriges bästa hyresvillkor! Vi har blåsinstrument från 110:- i månaden. Vid köp dras upp till 12 månaders inbetald hyra av från priset.

www.musica-blasexperten.se

MUSICA
blåsexperten

Tele: 0491-120 40
info@musica-blasexperten.se

JUPITER
YAMAHA

ANNONSERA!

ANNONSER@KULTURSKOLERADET.SE

Nationellt centrum för musiktalanger presenterar

YOMA

YOUNG MUSICIANS ACADEMY

SVERIGE VÄNERSBORG NORDEN

**Kurser på 4 nivåer för
instrumentalelever och pedagoger**

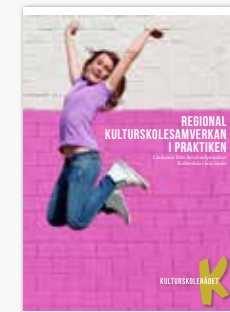
1:a helgen varje månad, online och IRL

Vi arrangerar även Polstjärnepriset
och Polstjärnekursen

www.yomacenter.se

Kulturskolerådets projekt på webben

FÖR ATT VÅRA PROJEKT ska komma alla till del så har vi samlat användbart material på vår hemsida kulturskoleradet.se. Där hittar du alla våra pågående och avslutade projekt. Material, filmer, rapporter, länkar och kontaktuppgifter - gå in och läs mer och hitta inspiration till regional kulturskolesamverkan under projektet »Kulturskola i hela landet«. Eller få hjälp i ditt inflytandearbete av »Om vi fick bestämma« och se webinarier från Kulturstark under projektet »Kulturskolan och psykisk hälsa« för att ta del av kunskap och metoder från Norrbotten.

www.kulturskoleradet.se/verksamhet/projekt

Kulturskolans dag 2022

KULTURSKOLANS DAG firas hela vecka 20 med en nationell avslutning fredagen den 20:e maj. Firandet kommer pågå över hela landet med lokala aktiviteter och flashmobs. Vi på Kulturskolerådet har tillsammans med Värnamo och Botkyrka kulturskola producerat en video med låten Magi som kommer finnas på vår hemsida den 20 maj. Dela med er av ert kreativa material och titta vad andra har gjort under vecka 20 på vår Facebooksida Kulturskolans Dag.

Läs mer på kulturskoleradet.se/kulturskolans-dag

Kulturskolerådets rapporter och skrifter

DU VET VÄL ATT KULTURSKOLERADET har publicerat en mängd skrifter och rapporter. Vi har under året presenterat rapporten om kreativa näringar, samt senaste genomgången av de regionala kulturplanerna. I förra årets uppmärksammande rapport »Var kommer barnen in?« söker vi svar på hur stor andel av kulturpolitikens resurser som faktiskt läggs på barn och unga. Alla publikationer har nu en egen flik på hemsidan, du hittar den här:

www.kulturskoleradet.se/publikationer

I KORTHET

VÅR RÖST – VÅR FRAMTID MED VÄRLDENS BARN

KULTURSKOLERADET FORTSÄTTER vårt viktiga samarbete med Världens Barn även i år och vi hoppas att ni kulturskolor tillsammans med oss vill bidra till att stärka barns rätt till hälsa, skola och trygghet. Många av Sveriges kultur- och musikskolor engagerar sig för Världens Barn och de pengar som samlades in förra året gör just nu stor skillnad för barn på flykt från Ukraina och andra pågående konflikter, fattigdom och klimatförändringar. Kulturskolorna brukar genomföra en insamling i samband med en elevkonsert, andra gör större arrangemang och bjuder även in lokala gäststartister. Konserterna bidrar till att stärka barns rättigheter, samtidigt som de ger eleverna en chans att visa upp sina färdigheter och sitt engagemang för publik. Världens Barn sätter i år en extra strålkastare på barn och ungas viktigaste framtidsfrågor utifrån temat: Vår röst – vår framtid, vilket kan inspirera till val av musik, dans, teater eller bild. Det är Radiohjälpens största insamling och genomförs av Sveriges Television och Sveriges Radio P4 i samarbete med ett antal svenska organisationer och många frivilliga. Insamlingen går till att stärka barns rätt till hälsa, skola och trygghet i ett fyrtiotal projekt runt om i världen. Insamlingen är öppen hela året, men kampanjkulmen ligger v 39-40, då även SVT och Sveriges Radio P4 speglar vad som händer runt om i landet. Anmäl er skola på varldensbarn.se/kulturskolan så får ni hjälp med material och en egen QR-kod för er insamling!

www.start.varldensbarn.se/kulturskolan

Lärare i kulturskolan?

Du har väl inte missat våra specifika kurser för pedagoger i kulturskolan? Vi erbjuder ämnesfördjupande kurser inom konst, musik och hantverk samt kurser med pedagogisk inriktning

Gör en sen anmälan!

WWW.UMU.SE

Swisha till

123 129 50 21

Människor i **Ukraina** flyr för sina liv. De behöver akut nödhjälp. Swisha en gåva idag!

KRÖNIKA

MADELENE ULFBERG

Tidigare samverkansstrateg i Regional kulturskola i Västmanland, nu kommunikationschef Västmanlandsmusiken.

Är Tinder rätt väg för att hitta en partner?

TRETTIOTRE LOKALA FÖRENINGAR får ny kunskap om kulturskolesamverkan. Så löd uppdraget i Arvsfondsprojektet »Kulturskola i hela landet«. Som projektledare (och i ett lyckligt förhållande ska tilläggas) såg jag chansen att skapa ett konto på Tinder. Kunde det vara en genväg till kontakt?

Jag började fila på en profil och en presentation: En hårt arbetande kulturskola i sina bästa år söker nya vänskapliga kontakter. Jag vill hitta dig som kan visa mig nya vägar till framgång och hjälpa mig att bli mitt bästa jag. Det är viktigt att du som jag är intresserad av att bryta ungas utanförskap genom kulturellt skapande verksamhet. Svar till: Kulturskola i utveckling.

Men nej. Jag skapade aldrig det där kontot. Att årligen få kontakt med 33 föreningar för att starta värdefulla samarbeten är en skön tanke, men en utopi. Innan vi bjuder in 33 lokala föreningar till samverkan behöver vi först vara klara på var vi står och vart vi vill. Vi måste också ta reda på vilka föreningar som passar oss och våra mål. Varje föreningskontakt behöver sedan ha ett unikt och specifikt formulerat syfte om varför vi är intresserade av samverkan med just dem. Sist men inte minst – vad kan vi bidra med. What's in it for them?

EFTER 14 ÅRS ERFARENHET av att skapa samverkan mellan kultur och näringsliv har jag lärt mig att starten till ett lyckosamt partnerskap byggs på

»En hårt arbetande kulturskola i sina bästa år söker nya vänskapliga kontakter. Jag vill hitta dig som kan visa mig nya vägar till framgång och hjälpa mig att bli mitt bästa jag.«

fyra delar; 1) Information. Båda parter behöver förstå hur de kompletterar varandra och hur de kan bidra till varandras respektive mål. 2) Inspiration. Goda exempel som bekräftar bådars fördelar och vinster med samverkan. 3) Möte. Förankring av syfte och förväntningar och gemensam utveckling av en hållbar projektplan.

4) Projektägarskap. Initiativtagaren måste vara beredd på att leda men samäga projektet där roller och ansvarsfördelning är tydliga. När det här är på plats kan magi och underverk ske. Ett plus ett blir tre.

SÅ NU SKULLE ett projekt sjösättas och vi beslutade oss för att börja i det lilla och gräva där vi stod. Första prio var att få till samverkan internt. Därifrån coacha våra pedagoger att söka partners för att förverkliga sina idéer. De första samarbetsprojekten utvecklades med regionens utvecklare inom film, dans och välfärd. Dans för hälsa, socialtjänst och skola kopplades på. Filmen växte som ämne genom samverkan med Film Västmanland och lokala idrottsföreningar genom SISU Västmanland. Samarbetet med Västmanlandsmusiken breddades med Nationellt Centrum för Musiktalanger. Jag hoppas att fler flirtar utvecklas. När kärlek mellan två parter uppstår slår en samverkansstrategis hjärta en extra volt. ■

Under 2019–2021 fick Kulturskolerådet stöd av Allmänna Arvsfonden för att utveckla regional kulturskolesamverkan både till form och innehåll. Projektet *Kulturskola i hela landet – bättre villkor för barns kulturutövande genom samarbete* startade för att pröva och implementera nya samverkansformer, arbetssätt och metoder.

text Bodil Lundmark foto Delprojekten/iStock

SAMVERKAN GER RESULTAT — FÖR BARN I HELA LANDET

I MÅNGA LÄN finns det sedan länge nätverk för erfarenhetsutbyten och samverkan kring orkestrar, kompetensutvecklingsdagar för pedagoger och evenemang. I projektet Kulturskola i hela landet har tre regioner vänt och vridit på vad kulturskolesamverkan kan vara genom att testa olika arbetssätt och vägar framåt för att skapa långsiktigt fungerande samarbetsstrukturer. Projektet drevs genom tre delprojekt; i Norrbotten, Västmanland och Örebro län. Erfarenheterna från projektet är en i stort positiv erfarenhet av regional samverkan. De flesta tycks vara överens om den potential exempelvis i form av mer varierat utbud, breddad rekrytering och ökad kvalitet som regional samverkan över tid kan bidra med men ser också de utmaningar som den medför.

– Det som har fungerat bra är främst dialogen med kulturskolechefer och pedagoger, där man, trots att det finns hinder och svårigheter, ser att en utökad samverkan både kring elevplatser, pedagogre-

surser och med civilsamhället rymmer stor potential och är något man upplever att länets kulturskolor bör fortsätta att sträva mot, säger Karin Einefors, tidigare delprojektledare Örebro Län.

FINANSIERINGEN av den regionala samverkan bestod av både medel från alla de medverkande kommunerna och bidrag från regionen. Och i alla de tre

delprojekt som ingått i Arvsfondsprojektet har det funnit en sammanhållande funktion, någon form av kulturskolesamordnare, som drivit och hållit ihop samverkan. Norrbotten har även startat en kulturskoleförening. Att ha en samordnande funktion som har överblick och ansvar för att sammankalla de medverkande aktörerna har varit en tydlig framgångsfaktor i projek- ➔

LÄS VÅR SKRIFT

»Kulturskolesamverkan i praktiken – Lärdomar från Arvsfondprojektet Kulturskola i hela landet« summerar några av de huvudsakliga slutsatserna och lärdomarna från projektet. www.kulturskoleraadet.se/publikationer

Peter Tikkanen och Karin Einefors

Åsa Lundmark

Kella Næslund

Madelene Ulfberg

I projektet SkrivOnline har kulturskolor i Norrbotten och Västmanland samverkat för att fler ska få lära sig kreativt skrivande.

tet. Att dela på pedagogtjänster var ett annat sätt att samverka regionalt.

I VÄSTMANLAND HAR exempelvis två regionala filmpedagoger anställts med utvecklingsmedel från Kulturrådet. Syftet var att tillgängliggöra film som ämne i länets samtliga kulturskolor. Vid projektets start erbjöds film endast hos tre av nio kulturskolor. Uppdraget till den regionala filmpedagogen var att kompetensutveckla länets befintliga filmpedagoger, stötta kulturskolors utveckling eller implementering av ämnet, knyta an till andra offentliga

och privata aktörer inom film, samt bygga upp en länsgemensam teknikbank.

– Utmaningarna för att implementera dessa nya arbetsformer – särskilt i de mindre kulturskolorna - är ekonomiska möjligheter och beslutande mandat att skapa nya fasta tjänster för att ställa om och utveckla befintlig verksamhet permanent. Projekt är tillfälliga verksamheter som ofta bidrar till belastande extrauppgifter i redan slimsa-

»Att på riktigt anpassa och förändra kulturskolorna och övriga förutsättningar för barn och ungas möjlighet att utöva kultur är ett ultramaraton.«

ÅSA LUNDMARK

de organisationer, säger Madelene Ulfberg, som varit delprojektledare i Västmanland.

LÄGER, LOVAAKTIVITETER och temahelger är andra bra exempel på regional samverkan. I Örebro arrangerade man exempelvis under höstlovet 2021 ett digitalt musik-kollo med fokus på musikproduktion. Syftet var att utforska nya arbetssätt och nå målgrupper som inte hittat till kulturskolorna. Tillsammans arrangerade man

också ett lajvläger för länets drama- och teaterlever och lärare.

Projektet Kulturskola i hela landet är nu avslutat men i vår skrift »Kulturskolesamverkan i praktiken - Lärdomar från Arvsfondprojektet Kulturskola i hela landet« summerar vi några av de huvudsakliga slutsatserna och lärdomarna från projektet. I processen med att utveckla den regionala samverkan har uthållighet, fokus och tålamod varit viktigt enligt delprojektledarna. Slutsatsen är att regional samverkan initialt kan innebära en investering i tid, resurser, förändrade syn-

sätt och arbetssätt men upplevs sedan ofta betala sig över tid. Nyttan och motivationen kommer och växer i takt med att samverkan ger resultat.

– Att på riktigt anpassa och förändra kulturskolorna och övriga förutsättningar för barn och ungas möjlighet att utöva kultur är ett ultramaraton. Det handlar om svåra saker, som att ändra mindset hos väldigt många människor, berättar Åsa Lundmark, delprojektledare Norrbotten, som nu hoppas att de ska inspirera fler kulturskolor och län att följa deras exempel i liknande satsningar. ■

KULTURSKOLERÅDETS PROJEKTWEBB

På vår projektwebb hittar du allt material från våra projekt; filmer, skrifter, rapporter och länkar som du kan använda dig av i ditt arbete. Lär dig mer om kulturskolesamverkan, gå in på projektet »Kulturskola i hela landet« och läs, titta och inspireras. Du hittar även vidare till webbplatserna för »Regional kulturskola« i Norrbotten, Västmanland och Örebro www.kulturskoleradet.se/verksamhet/projekt

Regional kulturskola Norrbotten:
www.norrbottenskulturskolor.se

Regional kulturskola Örebro:
www.kulturskolesamverkan.se

Regional kulturskola Västmanland:
<https://regionalkulturskola.se>

SAMORDNING BANAR VÄG FÖR NYA IDÉER I NORRBOTTEN

Det är en gammal sanning att barn och unga har ojämlik tillgång till kulturutövande. Och i ett glesbefolkat län som Norrbotten med många mindre kommuner och några starkare centrum, spelar förstås boendeorten roll. I Sveriges nordligaste län satsar man därför helhjärtat på samarbeten över kommungränserna.

text Marianne Söderberg

Culture Club
i Piteå – Unga
arrangerar kultu-
rell mötesplats för
andra unga.

UTAN TVEKAN UTGÖR kulturskolorna en av de allra viktigaste möjligheterna för barn och unga att på allvar komma i kontakt med kulturens olika uttrycksformer, oavsett var man bor. Men alla kulturskolor kan inte göra allt på egen hand och projektet Kulturskola i hela landet har öppnat nya spännande vägar för olika former av samarbeten och gemensamma projekt.

– Kulturskolorna är doers, där blir det verkstad på en gång, säger Norrbottens kulturskole-samordnare Åsa Lundmark.

Arvsfondsprojektet är nu slut efter tre händelserika år. Norrbottens län har tillsammans med Västmanland och Örebro län jobbat hårt för att göra kulturskolan mer tillgänglig och en omfattande satsning på psykisk hälsa lever nu vidare genom nya projekt.

Att ha en samordnande funktion som har överblick och ansvar för att sammankalla de medverkande aktörerna har varit en tydlig framgångsfaktor i projektet.

Vid det här laget har Åsa hunnit arbeta operativt för att samordna, stärka och utveckla verksamheten på Norrbottens kulturskolor inom ramen för projektet Kulturskola i hela landet i tre år. Den 1 mars i år avslutades projektet i sin nuvarande form, men under arbetets gång har projektet utvecklats med hjälp av nya satsningar som i sig har inneburit andra möjligheter till finansieringen.

– Projektet *Kulturskola för hela landet*, som bland annat betalades av Allmänna arvsfonden, gav oss en unik möjlighet att testa olika metoder och arbetssätt. Vi bestämde oss tidigt för att stärka de lokala kulturskolorna och inledde en dialog där alla fick komma till tals. Det ledde i sin tur till att vi insåg att vi skulle använda den regionala nivån som resurs i det arbetet och där befinner vi oss nu, säger Åsa Lundmark.

DIALOGEN MED DE KOMMUNALA kulturskolorna runt om i länet fick stor betydelse för det fortsatta arbetet. Även inom kommunerna skedde en samordning i form av att många, både tjänstemän och politiker, började engagera sig i olika frågor som gällde kulturskolornas verksamhet.

– Vi arbetade systematiskt. Tillsammans kartlade vi kulturskolornas verksamhet, tittade när-

TEMA REGIONAL SAMVERKAN

mare på utbudet, gjorde jämförelser med andra kommuners kulturskolor och undersökte uppdraget på djupet. När det arbetet väl var gjort kunde kulturskolorna börja arbeta praktiskt med att ta fram idéer till olika samordningsprojekt man ville jobba med och då sa det bara pang, berättar Åsa Lundmark, som är imponerad över både kraften och idéerna.

EN AV DE VIKTIGASTE anledningarna till framgångarna när det gäller skapandet av de regionala samordningsprojekten ute i kulturskolorna tror hon har att göra med att hon som kulturskolesamordnare kunde erbjuda sig att lyfta bort det administrativa arbetet från kulturskolornas egna organisationer.

– Där kan man tala om en slags effektivisering. I stället för att varje kulturskola söker pengar, betalar ut arvoden, skriver rapporter och så vidare, tog vi hand om det på vår regionala nivå. Det underlättar förstås mycket om man kan presentera idéer, utan att också behöva ta allt arbete med finansiering och administration. Kulturskolorna har ju tillräckligt att göra utan den bördan, i stället kan de koncentrera sig på kärnverksamheten, säger Åsa Lundmark.

ATT ARBETET HAR VARIT framgångsrikt visar inte minst att såväl kommuner som region nu har ökat sin finansiering av samordningstjänsten från 50 000 kronor till 150 000 kronor vardera årligen, vilket gör att Åsa Lundmark kan fortsätta sitt arbete även utan stöd från Allmänna arvsfonden. Dessutom har hon numera tre kollegor i Norrbottens regionala samordningsorganisation. De arbetar deltid som projektsamordnare för lika många externt finansierade projekt som handlar om psykisk ohälsa, röst och digitala arbetsmetoder.

Projektet Kulturstark handlar om att förebygga psykisk ohälsa, Röst om att stärka barns och ungas rätt till sångundervisning och inspiration

och ett digitalt projektet, som ännu inte har något namn, om att utveckla praktiska metoder för att kunna erbjuda bland annat instrumentalundervisning över kommungränserna.

– Vi har flera små kulturskolor i vårt län och alla verksamheter och instrument finns inte representerade i alla kommuner. Därför testar vi nu praktiskt hur man kan genomföra distansut-

bildning med hjälp av digital teknik. Det innebär inte att våra unga aldrig ska få träffa en kulturskolepedagog live utan den digitala tekniken ska vara ett sätt att åstadkomma kontinuitet mellan pedagogernas besök på orten, säger Åsa Lundmark.

DET REGIONALA SAMARBETET kulturskolorna emellan handlar inte minst om att rusta sig inför framtiden.

– I Norrbotten har vi arbetskraftsbrist inom många områden, inte minst inom kulturen och musiken. Vi står inför väldigt stora pensionsavgångar bland våra kul-

turskolepedagoger och därför måste vi nu vara kreativa och hitta lösningar för att inte barn och unga ska drabbas, fortsätter Åsa.

Ytterligare ett regionalt projekt har fått namnet *Influera mera* och syftar till att öka de ungas inflytandet, medskapandet och delaktighet i kulturskolorna på olika nivåer – från individnivå till grupp- och organisationsnivå.

– Det är på sätt och vis kanske ett av våra allra viktigaste arbetsområden. Där jobbar vi också med oss själva genom att vi diskuterar frågor som bland annat har med barn och ungas inflytande att göra. De frågor vi arbetar med handlar en del om makt, om att släppa in de ungas åsikter, genom att öka deras delaktighet på många olika sätt. Vi har alla en stark föreställning om hur saker och ting ska gå till, men vi kan inte längre rida på gamla lagrar utan nu måste vi hitta sätt att göra kulturskoleverksamheten relevant för dem som är unga idag, säger Åsa Lundmark. ■

I en källarlokal i Hallstahammar alstras värme från ljuskannorna som hänger i det låga taket och surrande servrar som staplats utmed väggarna. Här sitter ett gäng unga 15+ som vill lära sig att göra film på proffsens vis. De har skippat höstlovets sovmorgon, åkt buss i några mil och för första gången skrivit in sig på Kulturskolan. Helt omedvetna om att de inte passar in i mallen för en kulturskolelevs statistiska demografi.

text Madelene Ulfberg

FILM VÄXER GENOM REGIONAL KULTURSKOLA I VÄSTMANLAND

FILM PÅ HÖSTLOVET är ett direkt resultat av projektet »Kulturskola i hela landet« där facit på uppsatta mål och ambitioner visar att; 1) Kulturskolan kan nå och attrahera nya målgrupper. 2) Kulturskolesamverkan kan skapa en jämlikare tillgänglighet och tillgång. 3) Samverkan med externa aktörer kan stärka och utveckla kulturskolans resurser.

Den här filmkursen på höstlov samlar en övervägande andel pojkar, som för första gången är inskrivna på en kulturskolekurs, och som har en snittålder på 16 år. Normen är

flickor, 11 år med svenskfödda föräldrar och som oftast själva gått i musikskola.

Hur fick vi dom hit? 2015 bildades Regional Kulturskola i Västmanland för att låta sina elever prova sina vingar i nya och större sammanhang. 2019 påbörjades en utvecklingsresa genom Arvsfondsprojektet »Kulturskola i hela landet«. I projektets startfas prioriterades målet att nå nya målgrupper, med fokus på barn och unga 11 år och äldre, som inte hittat till eller känt sig inkluderad i kulturskolan. Ett uttalat önskemål var också

Utvärderingen visar att de flesta deltagarna tyckte att filmkursen var väldigt bra och vill gå en fortsättningskurs.

att nå pojkar med invandrarbakgrund och från socioekonomiskt utsatta områden.

IDÉN VAR ATT PROVA ut nya kursformer men också göra kulturskolans pedagoger delaktiga och drivande i elev- och fortbildningsprojekt. För att förankra målet bjöd in Cecilia Jeppsson som forskat i ämnet »breddat deltagande« till en föreläsning för alla 150 pedagoger och ledare. Cecilia kunde ge en bild på kulturskolans tillgänglighet och relativt smala representation, utifrån sin forskning, men också utifrån sina ➔

egna erfarenheter som både musikskoleelev och kulturskolapedagog.

– **FÖR ATT HJÄLPA VÅRA** pedagoger komma igång med egna initiativ, startades ämnesnätverk där de själva fick formulera syfte och idéer för just sitt nätverk. Till sin kunde de ta del av en idébank från tidigare workshops samt mallar för formalia. Vi skapade också en projektfond för att sjösätta idéerna, berättar Kella Næslund, utvecklingsledare på Regional Kulturskola i Västmanland.

14 nätverk startades och 17

aktiviteter beviljades utifrån kriterier som syftade till att projektet skulle bidra till att nå de övergripande projektmålen. I det här sammanhanget gick filmpedagogerna en utbildning, kom igång med regelbundna nätverksträffar, lade grunden för en regional filmpedagog och påbörjade en utvecklingsresa för filmen.

– **VI BEVILJADES** en tvådagarskurs med Barnfilmskolan i Valand. Det gav oss direkta tips på arbetsmetoder och övningar till vår filmundervisning. Men kanske ännu viktigare var

Kursen Film På Höstlovet var en fördjupning i filmämnet och riktade sig till åldersgruppen 15-19 år.

att vår gemenskap stärktes, liksom relationen med våra potentiella samverkansparter som vi hade fått möjligheten att bjuda in att delta på kursen, berättar Lina Ricklund, filmpedagog i Arboga.

NÄTVERKET TRÄFFAS varje månad för att utveckla kursinnehåll och gemensamma elevprojekt. Nätverket får också ett värdefullt stöd från regionens Kulturutvecklare Film. Här får de praktisk hjälp med att hålla igång nätverket men också med konkreta tips på vad som händer på filmområdet, både i omvärlden och regionen.

– Vi blev snart övertygade att vårt samarbete och ämne är viktigt och ville utöka våra resurser. Dels behövde vi pedagogisk förstärkning som kunde genomföra elevkurser och samtidigt kompetensutveckla oss. Men också någon som kunde jobba för att långsiktigt utveckla filmen i hela länet. Vi sökte och beviljades medel från kulturrådet för två deltidstjänster som tillsammans täckte upp båda de kompetensområden som vi ansåg vara nödvändiga, berättar Eva Anderberg, filmpedagog i Skinnskatteberg.

De två länsfilmpedagogerna har sedan april 2021 utarbetat

och genomfört en distanskurs, FilmOnline är temat var grunderna i filmskapande och hur man kan använda mobilens alla finesser för att göra bättre film. Kursen genomfördes på sommarlovet sista vecka och hade som syfte att känna av intresset för film i länets olika kommuner och lägga grunden för en fysisk kursvecka på höstlovet. En kurs där också länets filmpedagoger deltog och fick på så vis egen fortbildning och erfarenhetsutbyte i skarpt läge.

– **I KURSEN FILM PÅ HÖSTLOVET** valde vi att fördjupa oss i filmämnet. Vi riktade oss till åldersgruppen 15-19 år och delade in deltagarna i filmteam där de fick prova olika roller inom filmskapande. Vi använde enkel men bra teknik, men gav också smakprov på vad man kan göra med mer professionell teknik. Till kursen bjöd vi också in professionella filmskapare för att skapa en förståelse och ett intresse för branschen, berättar

länsfilmpedagog Henrik Dahnsjö.

KOSTSAMMA UTRUSTNINGAR kan vara en förklaring till att ämnet film är relativt litet inom kulturskolorna. Genom att samverka i uppstarten av den regionala kulturskolans filmverksamhet parallellt med uppstarten av ett regionalt resurscenter för film i Hallstahammar, Film Västmanland, kunde båda parter teknikinvesteringar samordnas och på så vis skapa gemensam »teknikbank« som kan följa eleven från en enkla nybörjarnivå till en mer avancerad nivå för länets äldre filmskapande ungdomar.

Utvärderingen visar att de flesta deltagarna tyckte att kursen var extremt bra, alla lärde sig nya saker och alla utom en svarade att de vill gå en fortsättningskurs och vara med i ett regionalt filmteam.

– Jag tycker mycket har varit bra med kursen. Maten var jättegod och jag har lärt mig

mycket om alla områden som vi har jobbat med. Själva upplägget med fyra dagar och intensivkurs var superbra. Vi har också fått arbeta med bra teknik vilket var jättekul, kursdeltagare.

LÄNSFILMSPEDAGOGERNAS arbete tar nu vid där projektet »Kulturskola i hela landet« avslutas.

– Vi har bra grunder att stå på, när vi nu arbetar vidare med en samverkansmodell med tre ben; det pedagogiska kursinnehållet som handlar om att både bredda och fördjupa, bygga in arbetsmetoder som kompetensutvecklar våra pedagoger, samt lobbar, nätverkar och samverkar för att flytta fram kulturskolans position på filmområdet. Vår ambition är att skapa en modell som ger unga goda möjligheter att upptäcka, prova, utvecklas och till sist kanske välja att göra karriär inom film, avslutar Mikael Jäderlund, länsfilmpedagog i Regional kulturskola i Västmanland. ■

Alla deltagare delades in i filmteam där de fick prova olika roller inom filmskapande.

Kulturskola i hela landet är ett nationellt utvecklingsprojekt som Norrbotten, Västmanland och Örebro län ingått i under tre år. Länen har arbetat med att finna nya vägar och göra Kulturskolan mer tillgänglig.

text & foto Ida Thunberg

– **VI HAR VELAT FINNA** modeller som även andra län kan ta nytta av, säger Peter Tikkanen, utvecklingsledare i Örebro.

Det är torsdagkväll i kulturskolans hus i centrala Örebro. Kreativiteten, tonerna, orden och uttrycken flödar från de olika våningarna.

– Det betyder jättemycket för mig att få gå här. Jag träffar många likasinnade och får en bra utbildning med proffsiga lärare, säger Isabelle Sundgren, 18, från Askersund.

Gänget från musikallinjen – som kommer från olika håll i länet – samlas i pentryt och pratar och äter mellanmål i väntan på sin lektion.

Fördjupningslinjen musikal i Örebro har funnits i 25 år men det är först nyligen som även elever från andra orter har kunnat söka och gå utan att behöva betala själva, berättar Katarina Josephsson, ledare för musikallinjen.

– Det känns jätteroligt och viktigt att vi idag även kan välkomna en musikelnörd från Nora

eller en sång- och dansintresserad från Askersund till oss, och inte bara örebroare.

DET ÄR TACK VARE Kulturskolesamverkan i Örebro län och utvecklingsbidrag från Statens kulturråd som detta blivit möjligt. I dagsläget är det förutom musikal i Örebro, även teater i Örebro och dans i Karlskoga och Örebro som har öppet för regionalt intag.

Isabelle Sundgren, 18, bor i Askersund som ligger drygt fem mil från Örebro, och hon är tack vare möjligheten till regionalt intag inne på sitt andra år på Musikallinjen i Örebro.

– Det betyder jättemycket för mig att jag kan gå här! Det finns ingen utbildning på den här nivån i min hemstad, och jag har utvecklats jättemycket de här åren, säger Isabelle.

Bara att få träffa fler i min ålder med samma stora intresse är jättekul. Vi har mycket att prata om och delar samma mål.

Det stora målet för Musikallinjen under läsåret 21/22 har varit uppsättningen av musikalen Relativitetsteorin, av Neil Bartram och Brian Hill. När Katarina Josephsson samlar ihop elevgänget i repetitionssalen är det en engagerad

Deltagarna på musikallinjen kommer från olika håll i länet.

skara som ställer sig i en halvmåne runt pianot och börjar sjunga upp. Så småningom fyller även sångerna från musikalen rummet och de väl inövade stämmorna tillsammans med elevernas koreografi skapar en häftig helhet och berättar en fascinerande historia.

– För vår egen del betyder det också mycket att det kommer elever som verkligen vill detta från hela länet. Det ger oss en större bredd i gruppen. Nu har vi till exempel två killar som reser de tre milen från Nora varje vecka, berättar Katarina Josephsson.

– Det är extremt värdefullt att elever från hela länet kan söka sig hit. Det ger oss en större mångfald.

TOTALT ÄR DET 15 ELEVER som träffas i 90 minuter varje torsdagkväll. Dessutom har varje elev egna sånglektioner en gång i veckan.

Visst blir det så att de elever som inte bor i Örebro får kämpa lite mer, och pendla med bus-sar och tåg och föräldrar som kör. Men detta är elever som har en dröm, och som vill satsa, säger Katarina Josephsson.

Isabelle Sundgren är glad att hon nyligen tagit

Isabelle Sundgren från Askersund går musikallinjen i Örebro.

körkort, vilket underlättar resandet något.

– Men det har varit värt alla timmar på bussen och tåget också, säger hon och ler.

Det övergripande syftet med Kulturskolesamverkan i Örebro län är att ge barn och unga i länet ökade möjligheter att utöva kultur. Dels handlar det om att skapa ett större utbud för fler, men också möjlighet till fördjupning och att få utöva sin kulturform på en relevant nivå tillsammans med andra.

Isabelle Sundgren säger att hon är glad över möjligheten.

– Att komma hit och träffa likasinnade och få jobba med så bra lärare betyder jättemycket. Jag går sista året på gymnasiet nu och vill absolut söka mig vidare inom musikal och artisteri. Tack vare Musikallinjen här i Örebro är jag mycket mer redo och har en bra grund att stå på, säger hon.

ANLEDNINGEN TILL ATT det inte har gått att söka utbildningar över kommungränserna tidigare är

Örebro jobbar även med ämnesintegrering i praktiken. I de vanliga musikalkurserna arbetar teater-, dans- och musiklektörer tillsammans.

– Det är extremt värdefullt att elever från hela länet kan söka sig hit. Det ger oss en större mångfald anser Katarina Josephsson, lärare på Musikallinjen.

att Kommunallagen hindrar detta. Man får inte subventionera verksamheter för boende i andra kommuner.

En elev som söker en kurs på någon av kulturskolorna i länet har en terminsavgift på mellan 0 – 1800 kronor, beroende på vilken kurs och vilken kommun det gäller. Men den faktiska kostnaden är betydligt högre och subventioneras med skattemedel i respektive kommun.

– Det är den subventionen vi använder utvecklingsbidraget från Statens kulturråd till. Eleverna som deltar på musikallinjen betalar alltså samma avgift, oavsett vilken kommun man tillhör, men i de fall elever kommer från annan ort kompenseras den mottagande kommunen med motsvarande skattesubvention från de statliga bidragen, säger Peter Tikkanen som är utvecklingsledare för Kulturskolesamverkan i Örebro län.

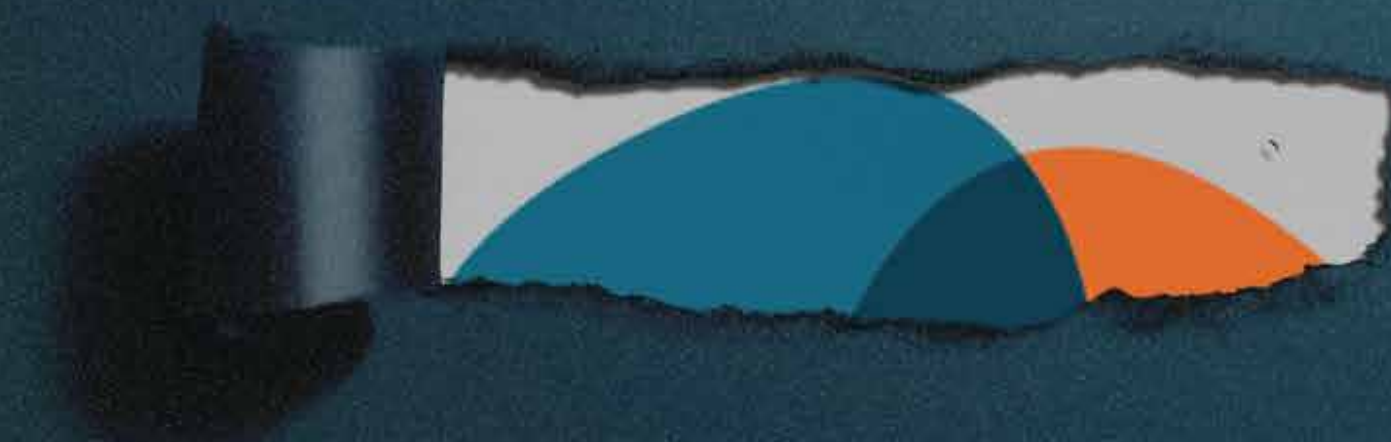
Han säger att Kulturskoleutredningen visade på stora ojämlikheter på barn och ungas möjligheter att utöva kultur beroende på bostadsort.

– Nu känns det väldigt spännande att se hur en regional samverkan mellan kommunerna kan vara ett sätt att tillsammans utveckla metoder för att utjämna skillnaderna.

– Att samverka med varandra innebär inte per automatik att de stora kommunerna delar med sig av sina resurser till de mindre. Det finns vinster åt båda håll, inte minst för våra elever. I många fall innebär det inte heller att man alltid behöver starta upp nya verksamheter, utan samordna och samverka kring det man redan gör, avslutar Peter Tikkanen. ■

Mot nya horisonter!
Vi kan knappt bärga oss tills vi får berätta.

Under tiden... här är en liten smygtitt...

Det har aldrig funnits ett bättre tillfälle att fira!
Bli den första att få en titt in i framtiden och fira med oss på Hamburger Börs den 19e maj!

Eller använd QR-koden den 20e maj för att se vad vi firade på Börsen!

SpeedAdmin

**STUDY
ALONG**

KULTURSKOLEDAGARNA 2022

Tema: Kulturskola 2030

Torsdag 19 maj

- 09:00 Välkommen
- 09:30 Invgning
- 10:00 Kulturskola 2030 – en relevant kulturskola i en dynamisk samhällsstruktur
- 10:40 Förmiddagsfika
- 11:00 Kulturskola 2030 - nationell politik, kompetensförsörjning och utvecklingsarbete
- 11:45 Tal av Jeanette Gustafsdotter, Kulturminister
- 12:00 LUNCH
- 13:00 Kulturskola 2030 och våra regionala uppdrag
- 13:45 Kulturskolan, projekten och långsiktigheten
- 14:30 Eftermiddagsfika
- 15:00–16:30 Årsmöte/Workshop
Samtidigt med årsmötet pågår en parallell aktivitet med scenkonstkollektivet Bataljonen som tar oss med på en snabbkurs i delaktighet.
- 18:00 Buss till Hamburger Börs
- 18:30 Study Along bjuder på fördrink på Hamburger Börs
- 19:00 MIDDAG
Svenska Musikfondens Martin Stenmark är konferencier på Hamburger Börs och delar ut stipendier till fem musiktalanger.
- 23:30 Bussen åker tillbaka till hotellet

Fredag 20 maj

- 09:00 Workshop i tre olika rum
Fokus med dagen är att hitta och dela verktyg som kan hjälpa oss i vårt dagliga arbete med en hållbar, likvärdig och tillgänglig kulturskola. Tre temaspår: framtidsvision, hållbarhet och likvärdighet.
- 10:20 Förmiddagsfika
- 10:40 Temaspåren fortsätter
- 12:00 LUNCH
- 13:15 Fördjupning temaspår
- 15:00 Eftermiddagsfika
- 15:30 Återsamling och avslutning
- 16:15 Konferensen slut

Jeanette
Gustafsdotter

Jalle Lorensson

Malin Aghed

Måns Felleesson

Jenny Löfström

Martin Stenmarck

KULTURSKOLERÅDET

